

בס"ד. ש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון, ה'תשי"ב

(הנחה בלתי מוגה)

ויקח הוי אלקים את האדם ויניחו בגן עדן לעבדה ולשמרה. וצריך להביך מהו ענין לעבדה ולשמרה בגן עדן. והנה, בשלמא הענין דלעבדה, הרי אף שגן עדן הוא רוחניות שבגשמיות, מ"מ, גם שם צ"ל תוספת אור, והו ענין לעבדה, להמשיך תוספת אור בגן עדן. אבל ענין ולשמרה, הרי שמירה היא מדבר המזיק, דבר המקלקל ודבר שאינו מתאים, ולכאורה אין זה שייך בגן עדן, שכולו טוב, ואינו סובל את מציאות הרע. שלכן הנה לאחר חטא עץ הדעת נידון האדם בגירושין מגן עדן, משום שגן עדן אינו סובל את מציאות הרע. וא"כ, כאשר אדה"ר נמצא בגן עדן, מהו הצורך בענין השמירה.

ב) ויובן זה, בהקדם הידוע, שכללות סדר ההשתלשלות נחלק לגי ענינים, עולם שנה נפש, שעל זה הוסד כללות ההשתלשלות.

ולכן נתבאר בספר יצירה ג' ענינים אלה, משום שהם יסוד כל ההשתלשלות, וביאור ג' ענינים אלה בקצרה, הנה עולם הוא בחי מקום, דהיינו ר' קצוות, ד' רוחות ומעלה ומטה. ולמ"כ יש גם בחי מקום ברוחניות (תקשורה) עם גשמיות, דמאחר שזוהי הרוחניות שנתפסת בגשמיות, היינו בחי רוחניות שיש לה תפיסה והשגה בגשמיות, הרי מובן שגם בבחינה זו ישנו הענין דר' קצוות. ויובן זה מכחות הנפש, דהנה גם הנשמה כפי שהיא למעלה יש בה כחות, כח הראי' כח השמיעה וכח ההילוך. דענין כח הראי' בנשמה למעלה הוא ע"ד מאדו"ל אע"ג דאינו לא חזי מזלייהו חזי, אבל כאשר הנשמה יורדת למטה אינו ענין כח הראי'

- (1) בראשית ב. טו.
- (2) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא האמצעי בראשית ע' נו ואילן. ד"ה הניל ח"ב ע' תשג. סה"מ תה"ס ע' רצט. ד"ה צו תרפ"ו (סה"מ תרפ"ו ע' סו ואילן). ד"ה את בני דש"פ פנתס תשי"א (סה"מ תשי"א בראשית ברא תשי"ג (סה"מ תשי"ג ע' כא ע' קט ואילן).
- (3) ראה פתיחת דאיכ"ר ד.
- (4) בכל הבא לקמן — ראה ד"ה רוח תרכ"ח ע' קמה. ועוד.
- (5) ראה אוה"ת יתרו ע' תתטו. סה"מ ואילן.
- (6) ראה מגלה ג. א. וש"נ.

ויקח הוי אלקים את האדם

שלה הוא רק בדברים גשמיים. וכן הוא גם בכח השמיעה, שענינו אצל הנשמה למעלה הוא ששומעת החרוזים העליונים, אבל כשיורדת למטה הנה כח השמיעה שלה הוא רק בענינים גשמיים משא"כ בענינים רוחניים אין בה כח השמיעה, ולכן הנה בשביל שמיעת החרוזים העליונים לא מספיק בחינת הארת הנשמה שבגוף, אלא יש צורך בבחי' עצם הנשמה. ונמצא, שכירידת הנשמה למטה משתנים כחותי, שיש להם שייכות לענינים גשמיים. ומזה מוכר גם שבחי' הרוחניות כפי שמלובשת בגשמיות יש בה בחי' ר"ק. והנה, גם בחי' הרוחניות שאינה מתלבשת בגשמיות יש בה ג"כ בחי' ר"ק. וכמו בענין השכל, הנה אף ששכל הוא למעלה מבחי' ר"ק, שהרי הנקודה השכלית ששם העיקר הוא אור השכל, אין בה קצוות, מ"מ, כשהיא נמשכת בהשגה יש בה קצוות, והו"ע פרטי ההשגה שהם הקצוות שבה, וכפרטיות הם ר' קצוות, שהרי פרטי ההשגה הם המדות שבשכל, והמדות הם כמספר ר'. וכיון שההשגה מעלמת על הנקודה, והו גם מה שענין ר"ק נקרא בשם עולם, שהוא מלשון העלם והסתה, כי הענין דר"ק מעלים על עצם נקודת החיות.

וענין נפש הוא בחינת נקודת האור והחיות שלמעלה מענין הפרטים. ולמעלה גם מבחינת כלל הפרטים. והיינו, דעם היות שכל הפרטים נמשכים וכאים מהנקודה, מ"מ, אין הנקודה בבחינת כלל אל הפרטים. דענין הכלל הוא, היותו כלל לפרטים, ואין בכלל אל מה שבפרט, והיינו שבלעדי הפרטים לא שייך ענין הכלל, כיון שכל ענין הכלל הוא היותו כלל לפרטים, ואין בכלל אל מה שבפרט, משא"כ נקודת האור והחיות, הוא ענין לעצמו, ואינו בחינת כלל, אלא שבוך ממילא באים ממנה תחילה בחינת הכלל לפרטים, ואח"כ גם הפרטים, אבל היא ענין לעצמה, אלא שממנה באים בחינת החיות כללי, חיות פרטי, וכחות פרטים.

אמנם כיון שבחי' נפש היא למעלה מענין הפרטים, ואינה בבחי' כלל אליהם, ואילו בחי' עולם הו"ע של העלם והסתה עד שבא בבחי' ר"ק א"כ, איך תהי' התחברות בחי' נפש עם בחי' עולם, היינו התחברות

- (7) ראה לקו"ת האוינו עא. ד. ובכ"מ.
- (8) לקו"ת שלח לו. ד. ובכ"מ.
- (9) בכורות ו. א. וש"נ.

היינו
הוא
הוא
הוא

הוא
הוא
הוא

השתלשלות אפשר להיות מציאות הרע, לכן צריך להיות ענין השמירה מהיזק וקלקול כו', שלא יהי' מזה מציאות הרע, והיינו עיי"ז שיהי' האהבה בכחי' ביטול מציאות, שאז לא יהי' מזה מציאות הרע.

והנה, הענין דלעבדה ולשמרה, הוא לא רק בגי"ע, אלא גם לאחריו שאדה"ר נידון בגירושין, וגם בזמן הגלות, כאשר מפני חטאיו גלינו מארצנו, גירושין אחר גירושין, צריכה להיות העבודה דלעבדה ולשמרה. (לעבדה היינו להמשיך תוספת אור דתורה אור, עיי' קיום התומצ, שהי"ע המשכת עצמות ומהות אי"ס כ"ה, שעיי"ז נעשה דירה לו ית' עיקר שכינה) בתחתונים. אמנם, כדי שתהי' הדירה ראוי' לדור בה, צריכה הדירה להיות דירה נקי, ועל זה צריך להיות ענין (השמירה) שלא יסתעף מזה מציאות הרע, והיינו שיהי' בחינת הביטול שאז לא יהי' מזה מציאות הרע, וזהו ענין ולשמרה. ואדרבה, עיקר ענין (לעבדה) שהי"ע עבודת הבירורים, הרי זה בזמן הגלות דוקא, וכמו באדה"ר, שעיקר עבודת הבירורים הי' לאחר שנידון בגירושין דוקא, ולא בנן עון. דאף שבגן עדן הי' ענין הבירורים בדרך ממילא, וכמו כימי שלמה שהבירורים היו בדרך מנוחה, מ"מ, עיקר ענין הבירורים הי' מחוץ לגן עדן דוקא. וכן הוא עתה, שעיקר הבירורים הוא בזמן הגלות דוקא, שעיי"ז דוקא ממשכים עיקר שכינה בתחתונים. וענין זה יתגלה לעתיד לבוא, שאז יהי' הענין דעיקר שכינה בתחתונים בגילוי.

(ו) **וכזה יוכן גם,** מ"ש²⁴ ורוח אלקים מרחפת על פני המים, שיש בזה כ' פירושים²⁵, פירוש הא', מרחפת הוא אותיות רפ"ח מ"ח²⁶, והם הרפ"ח ניצוצין שנק' מת, דמאן דנפיל מדרגי' אקרי מית²⁷, ופירוש הכ', שרוח אלקים קאי על רוחו של משיח²⁸, והשייכות דב' הפירושים

24 הפלת מוסף דיו"ט.
25 משלי ו, כג.
26 ראה לקי"ת בלק ע, ג. ועוד.
27 ראה סה"מ עת"ר ע' רטו ואילן. ד"ה חיים שער יח (שער רפ"ח ניצוצין) פ"א. צו את בני ישראל דש"פ פנתס תשי"א לקי"ת מטות פכ, ד.
(סה"מ תשי"א ע' קכב ואילן).
28 ראה תר"א בראשית ו, א. לקי"ת (שער שביבת הכלים) פ"ב. לקי"ת חוקת נו, כמדובר ד, א. ד"ה פדה בשלום שנה זו (לקמן סעי"ד ואילן).
ע' קצת ואילן. ובכ"מ.
29 בראשית א, ב. עה"פ.
30 ראה רד"ה וסד"ה הנ"ל בסה"מ פרי"ת.
31 שער הפסוקים להארז"ל עה"פ. עץ חיים שער יח (שער רפ"ח ניצוצין) פ"א.
32 ראה זח"צ קלה, ב. עץ חיים שער ט
33 כ"ר פ"ב, ד. פ"ח, א. כעל הטורים עה"פ.

היא, שעיי' עבודת הבירורים לכו"ר רפ"ח הניצוצין (פירוש הא'), אזי יהי' גילוי רוחו של משיח (פירוש הכ'), במהרה בימינו.

ומשתחוים לשמש¹⁸. ולכאורה יפלא הדבר, דמאחר שהם בטלים לאלקות. איך יהי' מהם ענין של עבודה וזה. אך הענין הוא¹⁹, שהביטול שלהם הוא מצד השגתם כמ"ש הרמב"ם²⁰ שהגלגלים כעלי נפש דעה והשכל הם, ומצד השגתם הם בטלים לאלקות. וכן שהביטול שלהם הוא מצד השגתם, והשגתם היא כחי' יש, לכן הנה גם כביטולם נשאר בהם ישות במקצת עכ"פ²¹ וכוין שיש בהם ענין הישות במקצת, הרי אף שהם בטלים לאלקות, מ"מ, בריבוי ההשתלשלות אפשר להיות מזה ענין עבודה וזה, היינו, לא רק ענין שמעלים ומסתיר על אלקות, אלא גם ענין שמנגד לאלקות, שכל זה הוא מפני שיש בהם ישות במקצת. וכמו"כ הוא גם באהבה מורגשת. שלהיותה בבחינת יש, יש מי שאוהב, הנה בריבוי השתלשלות אפשר להיות מזה מציאות הרע. והמשל לזה, לעבד שבטל למלך ועומד לפני המלך, הנה אם הוא בבחינת ביטול לגמרי אל המלך, אזי לא יוכל לסבול שיכבדוהו בפני המלך, אבל אם הוא בבחינת ישות במקצת, הנה אף שהוא בטל אל המלך, ועושה כל אשר יצוה אותו, מ"מ יוכל לסבול שיכבדוהו בפני המלך. ונמצא, שהעדר הביטול בתכלית אצל העבד, נגזר הגורם לכך שיהי' מי שיכבד אותו בפני המלך, וכמו"כ הוא כהאהבה שבכחי' יש, שמוזה יוכל להסתעף מציאות הרע. ורק כאשר האהבה היא בכחי' ביטול מציאות, אזי לעולם לא יסתעף ממנה מציאות הרע.

(ה) **ועפ"ז יוכן מ"ש ויניחוהו בגי"ע לעבדה ולשמרה.** דהנה, אף שגי"ע הוא בחינת הרוחניות דד', יסודות הגשמיים, מ"מ, גם שם צ"ל לעבדה ולשמרה. (לעבדה הי"ע המשכת תוספת אור בגי"ע, שהי' תכלית הכוונה היא להיות לו ית' דירה בתחתונים²², לו לעצמותו דוקא²³, וזהו ענין לעבדה, להמשיך תוספת אור בגי"ע, שתהי' עיקר שכינה בתחתונים²⁴, ולא רק גלויים כלבד. וכמו"כ צריך גם לשמרה), כי, גם בגי"ע יכול להיות שהאהבה לא תהי' בבחי' ביטול מציאות, אלא אהבה מורגשת בכחי' יש מי שאוהב. וכיון שמכחי' אהבה מורגשת הנה בריבוי

18 ראה רמב"ם הל' ע"ז פ"א ה"א
ראילן. ועוד.
19 ראה גם סה"מ תרד"ץ ס"ע לב ואילן.
20 הל' סידה"ת פ"ג ה"ט. וראה רש"י ותנ"י חולין מ, א.
21 ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז, ב"ר השי"ת (סה"מ ה'שי"ת ע' 111 ואילן).
22 ראה מאמרי אדה"ר תקס"ה ח"א ע' תפט (ועם הגהות — אוד"ת שה"ש ח"ב ע' תרפ) אוד"ת בלק ע' תתקצו. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שנג. המשך תרס"ז ע' ג.
23 ראה כ"ר פ"ט, ז. המשך כאתי לפני השי"ת (סה"מ ה'שי"ת ע' 111 ואילן).

24
25
26
27
28
29